



Gazet'a esse regulatu de 2 ori, si
Fóiea un'a data pe septemana, ad.
Mercuria si Sambet'a.

Pretiuu loru este pe 1 anu 10 f.,
pe diumetate anu 5 f. austr. inla-
intrulu monarchiei.

GAZETA

TRANSILVANIAI.

Pentru tieri straine 7 f. 50 cr. pe 1
sem., si 15 fr. pe unu anu. Se pre-
numera la tóte postele c. r., cum
si la toti cunoscutii nostri DD.
correspondenti. Pentru serie „petit“
se ceru 8 cr. val. austr.

Maiestatea Sa c. r. apostolica, cu resolutiune din 17. Februaru
a. c. a binevoitu la cererea propria din caus'a neintreg-i sanatati a
dispensa pe Dn. Gabriele Dorgo dela postulu de capitaniu su-
premu in Chioaru, si a denumi in locu pe Domnulu Sigismundu
Papp de Somkut.

Monarchi'a Austriaca.

Revista din Transilvani'a.

(Capetu din Nr. tr.)

Nr. 22. „Despre legea ununii „de XXX.“ Earasi o polemica
asupra romaniloru. Sofisme cu ridicat'a. — Cine a datu aristocra-
tiei transilvane dreptulu de a vinde acésta tíera? O tíera nu se da
in posesiunea alteia numai prin unu simplu articulu de lege, pe care
ita decretati in Clusiu, pentrucá in Pesta ear' se'lu desfiintati déca
v'aru veni bine asia; ci o tíera se incorpora la alt'a prin tractatu
formalu, incheietu cu tóta putinciós'a precantiune si cu tóte formalita-
tile cerute. Candu ati datu Transilvani'a in potestatea imperatului
Leopoldu I. ati incheietu incai acelu tractatu, carele se numesce di-
plom'a Leopoldina, o ati lamuritu si óresicem autenticatu prin
asia numitele resolutiuni Alvincziane s. a., ati ingrijitu cá fiecare im-
peratu la suirea sa pe tronu se puna juramentu prin unu comisariu
plenipotentu pe acea diploma, se o si inuoiésca danduo intr'unu non
originalu cá si cum nu aru fi existatu mai nainte. Transilvani'a nu e
nici Zarandu nici Crasu'a, ci este unu statu autonomu mai vechia de-
catu coron'a lui S. Stefanu.

Ci se intrecurmamu si acésta disputa, pentruca pare-ni-se cumea
pe candu scriemu acestea, sórtea ununii se decide in Viena. —

Totu Nr. 22 si 23. O fórté lunga diatriba amestecata cu cateva
neadeveruri saritóre in ochi, scrisa de „Romanulu din Campia“ in
contra unui articulu din Nr. 2 alu Gazetei scrisu totu de unu Cam-
peanu. Bona cauza pessime defensa. Romanulu de pe Campia are
vointi'a curata de a face bine romaniloru, caus'a loru insa nu o cunó-
sce de locu, apoi totusi voindu se o apere pe acést'a, pasamite ca
apara caus'a aristocratiei ardeleni in contra romaniloru, fara cá se
scia ce face. Dsate ii mai trebuescu celu puçinu vreo doue luni pen-
tru cá se'si lamurésca ideile mai pre susu de catu le are astadi la-
murite.

In puncturi speciale din articulu Dsate nu ne potemu lasá din
acea cauza, ca danduo noi in acelasi preste mai multe dato istorice
séu cu totulu false, séu fórté reu intielesé si iatrebuintiate, ar trebui
se reproducemu aici o istoria intréga. — Asia de es Istori'a nenoro-
citolui Dragosiu si alui Hatvani din muntii apuseni, noi cestialti o
cunóscemu din documinte autentice si chiaru din scrisori de a le lui
Kossuth, pe care óresicare romani le au in posesiunea loru in origi-
nalu. Adeverulu este, ca pe atunci Kossuth si Hatvani au voitu se
insiele amaru pe romanii din muntii.

Preste puçinu istori'a va vorbi. Intr'aceea mirarea nóstra de ro-
manulu din Campia este cu totulu alta. Las' ca puntele lui Dragosiu
publicate de D'ui sunt falsificate, adica diferitóre de acelea ce s'au
pastratu in originalu la munteni, dar' apoi cum poti Dta crede pe ro-
mani atata de prosti, gagauti, orbi, batuti de Dumnedieu, cá, in Maiu
si Iuniu 1849 dupace adeca conventulu revolutionariu ungurescu pro-
chiamase destronarea familiei domnitóre; dupace pusese in loculu ei
republic'a cu Kossuth in frunte; dupace pe atunci se scia curatu, ca
toti monarchii Europei cu Rusi'a in frunte sunt determinati a'si apará

principiulu monarchicu si a sfariná prin baionete totu ce este republi-
canu, — ca dicu, in acelu timpu romanii se mai póta crede promisiu-
niloru desierte dela Debreczinu ori Szegedinu?

Despre deputatiunea romanésca de 16 inisi care a mersu la In-
bruck in 1848, nici unu cuventu nu este adeveratu; Dta scrisesi
numai din audite de ici colesa.

Ca subscribulu aru fi concursu vreodata in tóta viét'i'a sa cá de-
putatu si anume la Turd'a, unde unguri nea decretase stirpirea totala
a intregi familiei nóstre, — este earasi o fama culésa din ventu.

Puntele care dici Dta ca le ceri dela unguri in favórea roman-
loru, sunt frumóse, de si uicidecum indestulatóre. Te rugamu in-
sa cu totu adiusulu, cá se intrebi pe amicii Diale din Clusiu, pentru ce
nu au voitu sa le formuleze si se le dea pe acelea in Iuniu 1848??
Noi din partene credemu asia, ca nici dieta transilvana nici cea un-
guresca nu va vrea se recunósca natiunii romane cá unei natiuni
nici chiaru acele drepturi prea moderate, cu care teai indestulá Dta.
Preste puçinu iti vei aduce aminte de cuvintele nóstre, déca cumva
pe vei citi acuma. —

Nr. 23 et 24. *Reflesiuni asupra concluseru protocolare ale
adunarii romanesci din Sibiu, de Agricola.* Doi articuli lungi catu
doue dile de vara, si totusi, ce lucru mai suparatoru pentru cititori,
decatu cá in o diatriba asia intinsa nici o idea noua se nu póta aflá.
Dumnedieu se ierte si peccatele acelu ómeni, carii rabadarea cititori-
loru o punu la proba prin astfelu de sofisme intortocate. Acestu
Agricola (pseudonimu) afla mai auteiu, cumca in protocolulu conferin-
tiei romanesci s'au depusu si staveritu si e p t e principii séu macsime
de statu, care tóte aru fi fórté periculóse pentru vechea constitutiune
a Transilvaniei, adica pentru acea constitutiune aristocratica, in carea
romanii totudeauna pretinsera a se face schimbari cu totulu esentiale.

Din tóte insa Agricola rabda mai reu numirea de conferintia nati-
onala, adunare nationala, natiune, drepturi nationale scl., si cá se pó-
ta denegá romaniloru dreptulu de nationalitate, face desperat'a incer-
care de a denegá si celorualte trei natiuni drepturile loru nationale
istorice, apoi se apuca cu ambele mani de coron'a lui S. Stefanu, ca-
rea insa sia perdatu de multu fermeculu pe care'lu astépta Agricola dela
dens'a. Coróna in susu coróna in josu, unione la dealu unione la vale,
romanii intre ori ce felu de impregiurari nu voru inoetá nici odata a
pretinde pentru sine ascurarea de autonomia nationala celu puçinu
asemenea celei croatice. Agricola mana pe romani cá se'si apere
drepturile loru in adunarele de comitate si in dieta. Se nu aiba grija,
sia prea merendintiatu, ca romanii se voru ajutá si voru stá la lupt'a
parlamentara pretotindeni, in comitate, in orasie si in dieta.

In art. II. Agricola se mái incerca a resturná si temeurile con-
ferintiei, pentru care acést'a nu a voitu se priimésca legea electorala
din a. 1848 decretata de diet'a Transilvaniei. Déca Agricola avea mode-
stia mai multa, ceea ce nu se póte, si despretiu mai puçinu catra romani,
— ceea ce ear' nu se póte, apoi elu nu avea decatu se alatare legea
electoralu din Transilvani'a lunga cea din Ungaria, pentrucá se recu-
nósca insusi, cumca diet'a transilvana in a. 1848 sia batutu curatu jocu
de romanii transilvani. Asia, in Ungari'a fusera inzestrati cu emi-
nentulu dreptu electoralu toti orasienii cu venitu de 100 fr. si toti
satenii fia aceia catu de unurosii, carii platescu contributiune 5 fr.
m. c. (V. Artic. de lege din a. 1848); din contra in Ardealu decreta-
rati censu 8 fr. + 4 dajdea capulu = 12 fr. m. c., eara din orasiele
mai mici si din sate suferirati numai cate unulu si cate 2 alegatori in
numele comunei intregi, eara pe ceilalti locnitori ei socotirati de nule
(artic. II. alu dietei transilvane); totu odata insa nobililoru te pastra-
rati dreptulu personalu pe care'lu avusera ab antiquo. Scopulu erá
invederatu: 3 a 4 mii alegatori nenobili venitii din comune pela comi-

tate si scaune avea se concurga la alegere cu 40—50 mii nobili mari si mici din tota țera. E, iubite cititoru, mai incapa aici disputa? Se o precurmamu si noi pe candu si conferintia din Alb'ia-Julia ei puse capetu intr'unu modu foarte interesantu.

Zernesci, 16. Februarie 1861.

G. B.

TRANSLIVANIA.

Брашовъ, 9. Февраріа в. Дн зилело трекъте азиръмъ ворбидъсе деспре дескідереа зпѣ инститътѣ пентрѣ стенографі атътѣ аичі дн Трансилваніа кѣтѣ ші дн Бъкрешті.

Днсемпѣтатеа ачестеі липсе агѣтѣ де сѣмѣте пѣмаі вѣтѣ-реле діете ші маркале о потѣ дн дестѣлѣ акцентъа.

Токма чігитъ, кѣ дн Клѣжѣ с'ар днѣинѣа о інстрѣаре де стенографі, ші ефептѣндъсе ачѣста, траѣемъ Ізареа аминте маі вѣртосѣ а іхрістілорѣ поштріі оѣѣ ші алці доріторі, ка дн фоло-сѣлѣ пѣвлічѣтѣдіі пѣстре ші а проведереі пѣвлічѣлѣі романѣ ла окасїні імперативе кѣ репѣрте азтентіче ші нескїмосїте, тотѣ-одатѣ днѣш ші дн оріѣпала лорѣ естїндере, оѣ се ресолвезе ші ла стѣдіереа ачестеі мѣіестріе. —

Dintr'unu răspunsu

facutu la declaratiunea din Nr. 5 alu Telegrafului romanu din Sibiu, a D. consil. c. r. de prefectura Alexandru Lazaru.

Atacanduse onorea nationala si chiaru printre'o muscare cá de unu purece, ne aflamu strinsu indetorati a marturisi in publicu, ca numit'a declaratiune a D. A. L. dovedesce maі multu decatu unu indiferentismu catra binele natiunei si catra legal'a ei causa. Cine nu este cu noi, e in contra nostra. Si apoi noi fiindu legitimi aparatori ai drepturilor concese de suveranulu, ne tienemu cu multu mai delicati, decatu cá se tractamu o declarare cá acésta, dupa cum aru merita ea. Inse lasamu se vorbésca mai incolo unele pasage dintr'unu raspunsu alu unui barbatu tare de caracteru si pusetiune, care dupa unele recensuni — adauge :

„Acésta Domnulu meu! a fostu caus'a, din care nu ti'a placutu a fi membru comisiei permanente, séu totu aceea, ce ai descoperitu Dta Escelentiei Sale D. mitropolitu, si tocma pentru acésta nici n'ai avutu — pre cum aru fi trebuitu se ai, — acea taria de barbatu, cá se'ti dai declaratiunea inaintea conferintiei intregi.

Si acum de ce nu teai adresatu dealreptulu catra DD. presidenti, si ai preferitu in favórea, nu sciu cui, a te aratá in publicu? —

Au dóra ai venatu dupa aplausulu jurnaleloru magiare? De e acésta, apoi poti fi convinsu, ca nu te ai insielatu in aceea, ce ai doritu. Acelea sciu bine, ca despre Dta nu voru strigá in lumea largá, ca declaratiunea mai susu pomenita se radiema pe consiliulu societ' Dtale, cum trimbitiara cu atata nerusinare despre bravulu barbatu D. M . . . Nu, ca-ci pe candu acela a lucratu cu cugetu adevveratu nationalu, Dta te taraesci dupa grati'a unuia si altuia.

Apoi rogute Domnulu meu! cine te a inputernicitu pe Dta, se dechiarazi afacerile comisiei permanente de antinationale, candu intrég'a conferintia (cu Dta dimpreuna) cá singura competinta a primitu de ale sale, si prin urmare de ale intregei natiunii tóte afacerile acelei comisiiuni?

Mai pe urma se vede, ca Dta ai fostu cu foarte puçina atentiune asupra desbateriloru conferintiei, ca-ci altmintrenea nu sciu, cum ai fi pututu dá in publicu unu neadeveru atatu de batatoriu la ochi, dicundu: ca comisiiunea permanenta ar' fi fostu compusa singuru singurelu pentru representatiunea catra Maiestate in privintia compunerii conferintiei Belgradene.

In fine ti aducu aminte Domnulu meu, ca cu multu mai bine faceai, déca teai fi dechiaratu, séu inaintea conferintiei, séu intr'o adresa catra comisiiune insusi cu tóta francheti'a, ca locuesci intre magiari, depindi dela acestia, ca membrii comisiiunei permanente potu fi numai aceia, carii au si ceva merite pentru — si nu numai datorintie catra natiune, si ca Dta cá unulu de categori'a din urma, din tóte motivele acestea nu poti si nu vrei se fi membru alu acelei comisiiuni, de a carei afaceri, de altmintrea poti fi siguru ca nu se va rusiná nici unu adevveratu romanu!!

Poplac'a, in 15. Februaru 1861.

△

De оъѣтѣ кодрълѣ Сатъмарелѣі, 10. Феврар. 1861. Дн тóте пѣрѣіе локъите де ромъніі не венірѣ днштііпѣрї адресе, програме, днсъфлѣдірі, плѣнсорї, конферінѣе, ші алте семне де віѣцъ націоналѣ політїкѣ ромънѣскѣ, ка ші кѣм кѣ церѣлѣ де ѣрпѣ ар' фї деѣратѣ ші інііемѣ патрічілорѣ поштрї, сѣѣ ка кѣм неамѣ легѣна ші акъма дн браѣеле Морѣелѣі оторїторїс де націоналітате, адекъ дн пенѣсаре ші дндоленѣ; ка нѣ кѣтѣа дарѣ се жѣдече лѣтеа кокѣтѣ деспре пої знеле ка ачестеа, т'амѣ сїмѣтїтѣ дндаторатѣ а арѣта днаїптеа опорат. пѣвлїкѣ ромънѣскѣ,

кѣтѣкѣ нѣ сѣнтѣмѣ деѣнерадї, нічі деѣнерадї, да кѣстѣтѣ ші нѣ кѣ сїмѣтїтѣ де націоналітате дн пентрѣ, ші кѣ артерїеле плїне д сѣпѣе де ромънѣ, да днкѣ ші кѣ лібертатеа ші егалїтатеа д кѣркѣ, не кѣм вїневоірѣ фраѣїї зпѣрї а не о крої де таре; с vedemѣ дарѣ :

Днкѣ дн лѣна лѣ Деѣемѣре а провokatѣ сѣпрѣтѣлѣ конт-графѣлѣ Георгїс Каролї тóтѣ днѣдеѣїнѣа націоналѣ-магіарѣ а с адъна дн Кѣрареа таре (Nagy-Károly) ла конферінѣеле ірелїмі таре, маї апої ла адеѣереа комїтетѣлѣі, ші маї ла зрѣтѣ ші ла адеѣереа офїчіолатѣлѣі комїтатенсе, атънчі фѣсерѣ ші дїнтрѣ ромъніі провokatї оре кѣдіі преодї ші в. архїдіаконї, не карї с'аѣ дндѣратѣ Івстр. Са сѣпрѣтѣлѣ конте аї адеѣе дѣпѣ рекомѣнда-дізнеа датѣ де офїчіалї сѣї доміналї, — ші де арістокраѣїа ма-гіарѣ, зпїі дїнтрѣ кїзѣмадіі поштрї саѣ дѣсѣ кѣ фрікѣ таре дн спї-пѣре, дарѣ алці маї кѣноскѣндѣ локълѣ че снѣшегѣ ші акъм кѣ сѣпѣеле челорѣ снѣзѣрраді дн апїї чої де неѣерїчітѣ адѣѣере амініте, ші кѣноскѣндѣ днтрѣ метѣрїї комїтетѣлѣі пре зпїі карї ла 1848—49 фїгѣрасерѣ ка метѣрї жѣдѣкѣділорѣ де сѣпѣе дн Baia таре ші дн Кѣрареа таре се ретрасерѣ ші нѣ се дѣсере, ші аша ла пенѣміта ші ponderóca адънаре фóрте пѣдіні лѣарѣ парте ші днкѣ ші днтр'ачештіа нѣмаї знѣлѣ о'аѣ афлатѣ де аѣ ворбїтѣ чева, фїреште кѣ нѣ дн лімба матерпѣ, не каре о сѣпсесе dela маїкѣса дн Драготенї, знде нічі знѣ нічорѣ де магіарѣ нѣ се афлѣ, чї дн лімба магіарѣ, каре о вѣтѣсерѣ днтрѣпѣлѣ кѣ варга де мѣстеклѣлѣ днвѣдѣторїї стрѣніі, адекъ премонстратенсії, карї сѣнт аколо професорї ла діпнасїѣ. Прїн зрѣтаре аша саѣ фѣкѣтѣ ші адеѣереа офїчіалїлорѣ, прокѣм аѣ фостѣ апѣрареа націоналістї-лорѣ, пентрѣкѣ днтрѣ 88 де офїчіалї комїтатенсії, се алѣсерѣ ші треї ромъніі ставерї ші знѣ ренегатѣ, адекъ де alszolgabıgó дн дістрїктѣлѣ Сомешѣлѣі Гавріеле Ердош, еарѣ дн дістрїктѣлѣ де Baia таре Сїмеонѣ Станѣ — апої де комїсарїс де кѣтпѣ (пóте се грїжѣскѣ де дронїї ші кокостѣрчі сѣ нѣ калѣе рїтѣрїле ші грѣ-пеле) саѣ денѣмітѣ Азѣстїнѣ Патакі Валѣанѣ. Пре ренегатѣлѣ пѣлѣ вої дншїра днтрѣ патріодїї поштрї, ватѣркѣ ші ачела нѣмаї знѣ жѣрѣдіелѣ саѣ потѣтѣ фаче. Азѣїї аколо фраѣїлорѣ егалїтате ші фрѣїдетате!! Да пентрѣче тѣчѣді, тітѣбаді, трѣмѣрраді? Пентрѣче нѣ реклѣмаді, нѣ стрїгаді се ресѣне стрїгѣтеле вóстрѣ дн тóтѣ Еѣропа, ба дн тóтѣ лѣмеа? Вѣ темѣді де жѣдѣката мар-ѣїале? ачѣстѣ нѣ арѣ локѣ акъма кѣндѣ преа знѣлѣ постѣрѣ дн-ператѣ неаѣ датѣ тѣтѣрорѣ асѣмѣнеа дрентѣрї; нѣ вѣ дндоїрѣді пѣдінѣ крѣдїчомїлорѣ! чї стрїгаді ші фачѣді, кѣ де нѣ ведї стрї-гѣ, вої адѣпѣндъсе дн конферінѣе, ворѣ стрїга лѣмпеле ші пѣ-трїле кодрълѣ Сатъмарѣанѣ; — де нѣ ведї лѣкра акъма пѣлѣ нѣ се ворѣ санѣїона прїн діетѣ челе пѣтрате, ведї рѣтѣнѣ кѣ жѣ-гѣлѣ дн гѣтѣ, апої ва рѣтѣнѣ вѣстѣмѣлѣлѣ наѣїзнеї асѣпра вóстрѣ ші кіарѣ дншїлѣторїї поштрї ворѣ рѣде де вої ші ворѣ зіче: perditio tua ex te Israel.

Азѣїї пѣлѣ ла марѣїнеа пѣтѣпѣлѣі, чої пѣтерпїчі, плекаѣїе кѣ кѣ пої есте Dzeѣ, оріче сфатѣ ведї сѣлѣгї, ресїсілѣва Домпѣлѣ, кѣ кѣ пої есте Dzeѣ! днѣдеѣенѣді неамѣрї ші во плекаді кѣ кѣ пої есте Dzeѣ!! Нѣвоїмѣ стрѣжѣтѣтате, нѣмаї кіарѣ сѣпта дре-птате ші дата егалїтате, д'апої знде есте аичї егалїтатеа ші фрѣ-їдетатеа, кѣндѣ днтрѣ ромъніі, карї факѣ маї вїне де жїзпѣтате дн локъїторїї комїтатѣлѣі, нѣмаї треї індівізі авѣмѣ дн постѣрїле челе маї де жоѣ комїтатенсе?!; — апої магіарїї карї кѣ свѣлї днмпрѣхѣлѣ авїа факѣ 1/2 сѣнт алешї ші репресѣнтадї прїн челе маї стрѣлѣчїте постѣрї, кѣ знѣ персоналѣ де 85 де амалоїадї, ші кѣ знѣ комїтетѣ фóрте нѣтеросѣ! Деспре ачѣста нѣ есте дндоїѣлѣ кѣ дн челе чїнчі протопонїате трекѣте ла апѣлѣ 1825 dela діе-чеса Мѣнкачѣлѣі кѣтрѣ діечеса Орадѣнѣ се афлѣ 72 де парохїї ромънѣшті кѣ 50 де мїї де сѣфлѣте, — еарѣ дн челе 6 протопонїате трекѣте маї анѣдерѣїс кѣтрѣ діечеса Герлѣнѣ, се афлѣ апрóне де 50 де парохїї де челе марї кѣ 60 де мїї де сѣфлѣте кѣратѣ ромънѣшті, апої 110 мїї де сѣфлѣте сѣнт репресѣнтате прїн треї офїчіалї де злїтїма класѣ!? Фрѣшóсѣ егалїтате! д'апої снѣлѣ, кѣ ла копїлѣлѣ каре нѣ пїлѣде нічі маїкѣса нѣ'ї дѣ діѣ! Аѣерїмѣ! —

Шї оре де знде вїне ачѣста пенѣсаре? ачѣста індолѣнѣ? кѣтѣаді Домпїавóстрѣ аколо ла редакѣїзнеа Газетелорѣ, кѣте ек-сѣмпларе се трѣмітѣ дн пѣрѣїе Сатъмарїлѣі, ла о сѣтѣ де 120 де преодї, теолоді абсолѣді, ші кѣ бенефїчіе рѣгѣлате ші вѣне провѣзѣді? кѣтѣаді ші vedemѣ апої се штіді азѣте, кѣ нѣмаї кіарѣ ачѣ че чїтескѣ Газетеле ромънѣшті, маї ворѣескѣ ші сїмѣеокѣ ромънѣште, да днкѣ ші днтр'ачештіа ар' маї трѣче оре кѣді прїн чѣрѣ кѣндѣ с'ар черне вїне; ші ачестеа се факѣ дн векілѣлѣ по-стрѣ лѣтѣпѣтѣ дн секолѣлѣ 19!?

Акъма дарѣ се vedemѣ ші сїмѣемїнтеле челорѣ вѣні! Аичї кѣ адеѣѣратѣ снѣлѣндѣ маї пѣлѣтѣ пѣлѣчере аѣ афлатѣ ресѣпѣтѣлѣ дн Мѣнѣїї апѣсепї аї Ардеалѣлѣі, ші дорїнѣа тѣтѣрорѣ челорѣ вѣні ар' фї ка сѣ се чѣрѣ dela Маїестате адеѣѣрата індѣпенденѣ а наѣїзнеї ромънѣшті, де челелѣлате націоналітѣді, ші деснѣрѣїреа терїторїалѣ дѣпѣ плѣнеле елѣкрате пѣлѣ акъма; днсе декѣтѣа сар

лвоа d e b нне леџле dietale згхрешті санкџionate ла 1848, мi с'ар димпрезна ши партис адн., ши пôte totџ Ардеалџ кџтрџ Унгаріа, атзпчi ар фi де дорітџ се айз ротъніі десџрџіреа са наџіоналџ, ши сџ се гџбернезе ка ши магіаріі пе оіне фџрџ а сџ-прематіоа пе чiнева, еарџ пентрџа се айз репрезентаџіоне деплівџ дп діетџ, сџ се регџлезе діечеседе ротънешті фџр' де конфесіоналџ деосебіре аша, кџтџ тотџ Іа 10 мii де сџф'ете сџ се пџлџ дп фрзпте кџто зпџ протонопџ кџпоскџтџ де зџлџ наџіоналџ ши де штіпџџ, ши ачеіа сџ се пџтеро дптре регалістi, димпрекџ кџ мітрополітџлџ, епіскопіі, ши канонічіі актџалі ши опорарі, авендџ асеменеа рангџ кџ магнаџіі лџменші*), прекџм ши префекџіі наџіоналі, дпкџ с'ар пџтера дптрџ регалісті. Аша фііндџ наџіонеа деплівџ репрезентатџ, дџпџ вогџлџ дптіпсџ ши авендџ фолоселе речерџте, ар фі дпдаторатџ кџ чеа маі фрџдџскџ атџре а се арџта кџтрџ челеалате наџіоналітџдi, ши кџ дџпселе димпрекџ а апџра патріа де контрарі, ши а пџрта тџте гревџџіле кџвііпчџсе.

А да о о џ. Мі се паре кџ ла репџмітџлџ фондџ алџ репџіпнеі матропелорџ романе, — пентрџ ажџтареа орфеліпелорџ ши орфаніорџ ремаші де пџрпдi дп аніі трiвџлаџіаніорџ 1848—1849 саџ трџмісџ ажџторіс ши дп пџрџіле Сатџмаріалџ, ар фі де дорітџ дарт, ба дпкџ лџкрџ кџвіосџ, се арџте Домніі респектiвi ұртопопi пре орфаніі ши орфеліпеле челорџ оторідi дп револта ачеа неферічiтџ, ка се канете ши ачестеа кџтџ де кџтџ џрече ажџторіс дп фондџлџ ачела. —

Унџ Сатџмареанџ.

Кџ в џ п т а р е а Ес. Сале D. епіскопџ варонџлџ де Шагзпа дп лімба ротънџ дп конфер. де Алџа-Іџліа:

„Ілџстрџ адџпаре! Наџіа ротънџ дп Ардеалџ, ка ши челеалате наџіі дп царџ, пџзџеште кџтрџ лібертате ши лџміпаре.

Нџзџіала ачџста нџ есте продџктџлџ зпџі мџментџ, чі есте џртареа зпџі конџіпџері морале, кареа фіекаре ротънџлџ аџ дп-џдато дп віаџа са сочіалџ де тџте зiледе.

Наџіа ротънџ дпцелеџе сџџ лібертате стареа чеа нормалџ патріеі сале конџітџџіонале, кареа сџі асiгџрезе віаџа, чіпстеа пі авереа еі; еар сџџ лџміпаре дпцелеџе фолосіреа дарџлџі віедіі опеџітџџіонале базате пе егала дпдрепџџіре кџ прівіре ла релііа ши наџіоналітатеа са, ши Іа кџлџра ши дптревџпдарае лімџеі але наџіонале.

Нџзџіела ачџста а наџіеі ротъне прекџтџ заче дп фіреа ши пса еі, пе атџта есте дештепгџтџ дптрџнса пріп пџзџіала че-оралате наџіі дп царџ, каре дпкџ нџ дорескџ алга, дешџтџ а сџсџдiвџ дп лібертатеа ши лџміпареа, де кареа саџ фолосітџ ши зпџ акџтџ. Дечі вџрџџлџ челџ маі дпналџ алџ пџзџеліі наџіеі рџтне есте, а ажџнџе Іа ачеа старе де лібертате ши лџміпџ, ла преа челеалате наџіі аџ фостџ ажџпсџ ши маі пайте.

Дп ачџстџ дппрежџаре ведџ еџ зпџ лџкрџ мiнџнатџ ши пнезеескџ, ва сџ зiкџ, ведџ зна ши ачешіі пџзџіалџ, зна ши еаші діпџтџ дп партеа наџііорџ арделене, авџндџ ангiра спе-иџџеі лорџ дп конџітџџіонеа патріеі, ка дптр'џ кџраре оігџрџ, а дџче ла мџлџмiреа овштеаскџ.

Де ачеша сџ нџ пе сперіетџ кџчі ведемџ дптре метџрiі коферіпџеі опіпіі діферіте. Тревџе сџ штімџ карактерџлџ ачешорџ шiі діферіте. Карактерџлџ лорџ нџ есте апіпатріотікџ, нџ есте атіконџітџџіоналџ, нџ есте врџжџшескџ, чі есте зпџ реозпетџ лџ конџіпџеріі пропріі спре віпеле патріеі конџітџџіонале. Де ачеша піпiіле ачестеа, опіпiіле діферіте нџ ватџтџ пџзџіала наџііорџ, нџ лџбескџ ажџнџереа лорџ ла діпта дорітџ, пічі прімеџдџескџ па-адісџлџ патріеі, конџітџџіонеа.

Сџ нџ пе сперіетџ пічі де феліџрiтеле лімџі, дп каре метџрiі ачестеі конферипџе дпші декопџере опіпiіле сале. Ачџстџ івіре нџ есте тџрнџлџ вавілонікџ, чі есте ікоана чеа адџџратџ а сџрџџтоареі крештіне де рџсале. Деосебіреа лімџіорџ саџ сокотітџ

*) Da, da! pentru ce nu? daca celu ce are 100 de juguri de pământu subtu domniea sa, se pôte numi magnate, pentru ce nu si celu ce gubernéza 100 mii de suflete; au dóra in Ungari'a toti prepozitii, abatii etc., nu se numera intra regalisti? au dóra, candu erau in Ardealu contii parochiali nu erau regalisti, dacă auditi cu urechile sa si astadi dicu catolicii catra plebanii loru totu méltos á g o s ur; l'apoi mai incolo, pecum voiesee circumspéct'a natiune sasésca a se reconstitui pe sine cá Universitas Saxonum, pentruce se nu póta fi si romanii Universitas romanorum? fórte usioru ar' i a eschide pe romaní din tôte cele cu votisarea dupa censulu proventeloru; da óre potu negá aristocratii adaverulu? óre nu din sudórea si pámentulu romaniloru adunara densii averile sale, inmultira si cultivara mosiele sale? Cade se dara, cá acuma candu se rescumperara romaní cu banii sei, se le multiamésca aristocratia bater cu recunoscenti'a si dreapt'a egalitate si fratietate, dando cui que suum. —

de pedeapoz pџmaí дп testamentџлџ векиџ, іарџ дп челџ поџ саџ чіпсiтџ де дарџлџ дџхџлџ сџпџтџ, чеаа че еџ дорескџ, ка ши песте ачџстџ конферипџџ сџ се реверсе дп чеа маі богатџ пџскџрџ. Конферипџа есте ресџпетџлџ фрџџіетатеі наџііорџ дп царџ; есте карактерџлџ челџ де фрзпте алџ патріеі пџстрџе кџпсiтџџіонале, кареа ка о маікџ вџпџ дпмџрџџшеазџ кџ асеменеа ізџіре ши кџлџрџ пре тодi фііі сџі; есте факторџлџ челџ пџтерпikџ пентрџ адџверіреа матџрiтатеі наџііорџ дп царџ; есте факторџлџ ачела, карело гарантџџе пачеа ши мџлџдџмiреа овштџскџ, ши пџне ставілџ ла орі че ірегџларітате. Дп сџжршітџ феліџрiшеа лімџіорџ дп конферипџа ачџста репрезентџџ дп опіпiіалітате патріа поастрџ — Ардеалџлџ. —

Премітџндџ ачестеа, трекџ ла обџетџлџ зiлеі, ши пе декларезџ дптр'аколо, кџ еџ пџртінеокџ пџререа D. архіеп. Александрџ Стерка-Шџлџџ. — (Дџпџ Тел.)

Жџрналеле магіаре ши зпеле дп челе џертмане зiкџ, кџ рџтџніі, кџчі аџ фостџ дп конферипџџ, аџ фостџ ла 48 чеі маі тарі апостоли аі леџеі магіаре ши аі зпiнеі; дпсџ ачеша тотџ нџ о потџ деміпдi, кџ еі акџм аџ статџ кџ тоџіі пе лџпџгџ воіеа респікатџ а наџінеі. —

Де атзпчеа дптре магіарі се факџ наші спре а се трџміте дела тџте локалітџде маі дефрзпте петіџіпні Іа реџе пентрџ санкџіонареа зпiнеі, пентрџ каре се експрiмџ мажорітатеа де 27 іпші, ши ачџста о маі мапiфестџџ ши пріп дешџстрџчџні че се факџ пентрџ сџкџчесџлџ конферипџелорџ, д. е. ла Кџлџџ сџ дппџларџ флатџреде зпiнеі, дп сџкрџтџ еарџші се лџарџ жоџџ; ла М. Ошорџеіс се фџкџрџ ши кондџкте де факіе дп опџреа кџвсџі ачестеа. Дела маіотратџлџ дп Кџлџџ с'а ши трџмісџ асеменеа петіџіне сџџ адресџ, ши петџшіі дп Сџкџіме кџ алџіі рџгарџ дп перџбџ пе канч. вар. Кемџні дп сенсџлџ ачеша. — Дп Краспа ши Зарандџ авемџ репортџ, кџ рџтџніі де аколо аџ прџтестатџ дп контра зпіреі пџрџіорџ анекое ши дп контра зпіреі Ардеалџлі кџ Унгаріа, зiкџндџ, кџ еі нџ ворџ трџміте дешџтадi аколо. — Сашіі дп жџрналеле де аічі дпчепџ а ворџі маі серіосџ пентрџ асекџрареа дрепџџрiлорџ лорџ, дппайте де че с'ар ачеша зпi-неа сџџ фџсiзпеа кџ Унгаріа. —

УНГАРИА. Діета. Дп 14. Феврџаріс емисе Дпператџлџ Літерџле реџіе пентрџ конџіџмарае ла діетџ пе 2. Априле дп Бџда дп пџтереа ордіпелорџ ши а дiплџмеі дп 20. Окт. пентрџ дпкоронареа ши предареа дiплџмеі дпавџрџтџре ла статџрі ши репрезентанџіі џџріі, пентрџ алеџереа Палатіпџлџ дџпџ леџеа дп 1608 арт. 3 ши пентрџ консџџџіреа, асџпра маі мџлџторџ месџрі легале ши фџрте імпортанте спре фериџіреа џџреі, кџ репрезентанџіі Унгаріеі ши аі пџрџіорџ дппрезнате, пе каре о ва кондџче дп персџнџ. Дп пџтереа алеџереі пџблiкате пе вачеа арт. 5 дп леџеа де 1848 demandџ сџ се грџмітџ дешџтадi пачіџічі ши ашезадi, дпсџ фџрџ о сџвiре (де лімџџ? Р.), ка кџ статџріле ши ордіпiле сџ се конфџрезе пентрџ віпеле џџреі. Датџ дп 14. Февр. Сџџскрiші: Франџ Іосіфџ, в. N. Ваі, Edџардџ Жедені. — Магіаріі кџ тџте ачестеа тотџ маі зрџџџ ка діета сџ се діпџ дп Песта, ши коџзна Пестеі а трџмісџ адресџ Іа реџе, ка сџ се іее стареа марџіалџ де прџсте Фіџме, кџчі ачџста ар' фі о вџџтџмаре а астропміеі наџінеі магіаре. Маі черџ дп адресџ, ка банџлџ Кроаџіеі сџ се дешџнџ ши сџ се алџгџ зпџ гџбернаторџ магіарџ дп Іоксі, сџџ зпџ комісаріс провісоріс, каре сџ пџлџ дп віџџ конџітџџіа магіарџ. —

Дп Арадџ сосірџ ла Віена 15 пріпші, каріі се ескортарџ ла Тересіеншатџлџ. — Дп Лџгошџ се арџстџ џенералџлџ хопџвезіорџ дела 48 ши се трџмісе ла Темішџра. џенер. Асџотџ дп фрзптеа офіџрiлорџ хопџвезі фџкџсе дп gala коџџтiанџ вісіта ла коптеле сџпретџ. — Пентрџ ажџтареа хопџвезіорџ о'аџ фџкџтџ репџіпне дп Унгаріа, каре е рџмџрiтџ ши ұрiп Ардеалџ, ши еі дпші оферџџ сџрџіџіалџ. —

Din marginea Banatului, 21. Februaru 1861. Dorint'a de a vedé inceputulu vietii constitutionale in vecinulu comitatu al Craiovului me indemná o intreprinde o mica excursiune la Lugosiu, unde in 19. Febr. urmă in o conferintie generala compunerea comitetulu reprezentativu.

Alegerile pragatitoare (dela 500 indreptatiti unu ablegatu) cursera regulatu, cu precautiunea ceruta de impregiurari. —

Proportiunea poporatiunei in acestu comitatu e: 19 romani = 1 neromanu.

Conferinti'a s'a deschisu cu o cuventare a Illustr. Sale contelui supremu Gozdu, din care suntu mai insemnatore urmatorele momente:

1) Primirea legiloru din 1848 in totu cuprinsulu loru, de bas'a constituarii comitatului

2) Meritele elementului magiaru pentru patria, — si datoritiile celoru alalte natiuni conlocuitoare catra acestu „antaiu fiiu nascutu.“

3) O ochire asupra istoriei si drepturiloru romaniloru pe acestu

pamentu; — unu pasagiu, la care numai din partea romanilor am auditu acclamatiune. —

Cuventarea se tienú in limb'a magiara, apoi in urm'a unei cerei in adinsu — si iu cea romana; compunerea ei indetulu de maestra *).

Dupa cuventare se compuse comitetulu representativu — prin recitarea numeloru alesiloru in conferintie pregatitoare, private. —

Aici trebuie observatu, ca romanii iu cunoscut'a loru leialitate contra compatriotii de altu sange au fostu concesu elementulu magiaru cu apendicele loru — nemti si judei etc. un'a suta de membri representativi — din patru sute — ce era se se aléga. —

D. conte supremu pretinse inse pentru deusii 150 membri, declarandu romaniloru, ca au numai a alege intre resignarea Illust. Sale — séu intre implinirea pretinderi; — unu ce acesta, care da fratiloru banatieni multu de cugetatu; provine pasiulu acesta neauditu in politica si in constitutionalismu dintr'o galanteria naiva, — dintr'o profunda cugetare — de densii, si facie cu densii — neexplicata; — séu dintr'o legatura incheieta cu acei barbati ai Panoniei, cari avendu franele gubernementale in mani — nu sciu de catu a fi magiari mari — in locu de a fi patrioti, si barbati mari. —

Firesce ca romanii au preferatu concessiunea ceruta — resignarii Dlui comite; — si asia consta comitetulu acestui comitatu din 250 romani si 150 magiari. (?!)

Simpatia si orb'a incredere in barbatulu romanu din capulu trebiloru comitatense — in un'a privintia adeveratu ca le face onóre; — inse pasiuri cá aceste ei provoca — sii indatorescu la cea mai neadormita vighiere — fiindu ca cu vreme ar' puté deveni dannatore, — mai vertosu, candu Du. conte supremu nu siaru implini promisiunea data, in privintia introducerei limbei romane in leuntrulu magistraturei comitatense de limb'a administrativa; apoi candu nu siaru implini indatorirea pusa de contra maiestate in privintia asiediarei numai de romani in oficiuri; — barbati apti are de unde alege in Banatu. —

Dupa compunerea comitetulu se provóca conferintia a se consulta despre alte lucruri. — In pausa trecerii dela unu objectu la altulu, luá cuventulu unu tinera fórté bravu — si de mari sperantie pentru patria (T. M.*) si aruncá o ochire asupra „spiritulu“ legiloru din a. 1848. — Fú inse intreruptu de autoritatea suprema — si era pe aceea a cadé suptu actie fiscala (?) — de nu ar' fi fostu escusatu totu de aceea autoritate; — se afla si pe aici mai catolici de catu Pap'a — cá unii din duzina lui Mezey Macab. —

Intre aceste se redica Illustr. Sa Du. episcopu Dobra — spre a cuventá — inse in acelu minutu se audira: „Siedintia e inchisa.“

Si asia remasera consultarile despre alte obiepte — póte pe timpuri cu mai pacini romani in consiliu?!! —

Incheiudumi epistol'a imi iau permisiunea a intrebá:

1) Óre adscrievoru fratii magiari resultatulu acestu favoritoriu pentru ei, — lealitati romaniloru — séu harnicie si influentia loru?!! —

2) Óre succesulu acesta nu i va inpintená spre a cauta noua; — en mangeant vient l'appetit. —

Eu asemiediu acésta intemplare in catuva cu naiv'a impaciuire a romaniloru cu ungunii lui Tuhutumu; icoana in miniatura. —

Altamintrea trebuie se marturisescu, — ca vediu unu poporu romanu — pe cum nu'lu intrece nici care alta parte, — acelu 7 patrii ale nóstre, — o inteligentia numerósa, cu simtiri adeveratu nationale; — inse vocea ei deocamdata suna reu in orchestra teatrulu din Viena-Pesta — si Türr. —

Casin'a romana in Lugosiu nu este (?) ar' puté fi; — tóte cele trebuintiose, — ómeni culti — midilóce materiale — sunt — lipsesce inse spiritulu de asociatiune? — séu barbati practici, carii folosinduse de impregiurari — se iee iniativa si se incépa a organisa si disciplina turma?!

Unu balu nationalu in 19. sér'a esi fórté brilliantu; — societate romana numerósa, — costumuri asemine cu diecile, — jocuri nationale tóta nóptea. —

Adio, fratiloru! vomu vedé cum ve veti purtá facie cu cuestiunea limbei oficióse. — S. F.

Viena, 20. Febr. Pzblikarea statytlái pentrx senatylái imperiálái s'a mai amýnatý din lipsa szvokrierei v. Bai. Ce mai svýz, ký gývernatoriý týtýrory provýncielory vorý avé konferýncy dn Viena. —

*) Tramitatio la Fóia, cá din abundantia inimei vorbesce gur'a. Red.

*) Trajanu Miescu.

DIN KRONIKA естерiоръ. Викторъ Емануелъ дескиоз парламентылъ Италией дн 18. дн Търинъ днтре църъмоние ентъ-оіастиче. Месаціылъ зиче: Италия май денлілх лібератъ ші знітъ се дикреде дн днцеленчзвеса са. Аведі а о organica днтродъ-кандзі челе май тарі лібертыці адміністративе, вігіаці ка знітатеа еі оз ретълх гарантатъ. Опізізвеса пзвлікъ не е фаворыбуре, днтп. Францей де о парте не асекыръ бінефачеріле неднтревені-чынї, не кэндъ де алтъ парте афлъ кы кале а'ші рекізма солылъ; не дъръ ачэста, тотыші ді свнтемъ рекъноскыторі. Франца ші Италия аф днкелетъ ла Мацента ші Солферіно о аліанцъ, каре ретъне недесфъкытъ. Англіа не а рекъноскытъ дрентылъ де а не констїтці де сіне ші і vomъ цїне ажыторылъ дн меморіе не'чотатъ. Солъ с'а тръмісѣ ла рецелле поф аф Пръсіей пентрх гра-тылареа свїрей не тронъ ші арътареа сімпатіей пентрх пацізвеса цертанъ. Ажытацімі а днденліні армареа; регатылъ Италией днкрезытъ дн пстереа са ва фї пръдентъ; ам кытезатъ, дар' се цїне тотъ де пръдентъ ші а аштента тїмпылъ акомодатъ ші а кытеза ла тїмпылъ сѣл. Девогаты Италией тїамъ еспысѣ пентрх еа віаца ші корóна, дар' нїме аре дрентылъ а перїклїта ексістїнда ші сóртеа зней пацізні. Лзареа Гаетей а днкоронатъ глорїа тїлітаръ; ші сімпеште вкырїв ка реце ші солдатъ а днтвртъшы ачэста парламентылъ. — „Вївате пензымерате.“ Къдереа Гаетей а ре'нтъ-сіастатъ не тоці італїанї.

Ла окыпареа Гаетей се лзаръ прїнші 11,000 фочорї ші 25 ценералї; 60 тїл пшты ші мзлтъ алтъ мзпїцізвене. Чїалдіні цен. піешонтезѣ ка командантѣ се ва пшмі дзче де Гаета. Месїна днкъ нѣ с'а предатѣ, чї 'ші а черытѣ сороф де 24 оре пзпъ ва прїмі авїсареа къдереї Гаетей. — Цен. Кіапка, каре фѣ прїмігѣ де Кавырѣ ші реце дн Търинъ, а реепзндїтѣ дїп кызторїа са дн Прїнціпате, кы ромънїи свнт мзлтъ ші таре легынаці де дорїре де а'ші апекса Ардеалылъ, ші свнт преа дедетермінаці а се опзвене іп-фїпцурей зней Шыгърїї недендененте, каре нѣ вреа сѣ ле чедѣ Ардеалылъ; кы ачэста ар вреа пшмай демокрації, еаръ партїта лїї Къса кам пъртїнеште Австрїей. — О концізвръчзвене твратїстї-кы днкъ се дескоперї дн Неаполе, каре рекытасе 12 тїл сол-даці ші ла каре ші скріиторылъ Дзтао а конпрївїтѣ. — Дн Не-аполе с'а апзлатѣ конкордатылъ дн 1818; кыртеа попéскъ жзде-кыторéокъ с'а рѣдікатѣ; консіліылъ де статъ ва жздека конфлік-теле ескате днтре чївілі ші бесерїканї; тзлъстїрїле кызвгърештї кы пзціпъ есчепцїзвене се ворѣ рѣдіка ші вкызрїле се ворѣ адмі-ніотра де каоа бесерїчéскъ.

Дн Рома днкъ се серыѣ кы ентъсіасты къдереа Гаетей ші дзвѣ „Ломбардіа“ а тръмісѣ Франца черкыларїх не ла потерїле католиче, кы ва май окына Рома пзпъ кындѣ се ва фаче днвоїелъ днтре пстерї пентрх протечереа ші недендененца канылї бесерїчéскъ. —

Telegramu privatu.

Viena, 26. Februaris n. (Gazeta de Viena.) Maiestatea Ca днтператылъ а санкціонатѣ констїтцїзвене пентрх монархїа австрїакъ. Пзвлікареа ачелелїамї ва зрта дн пзціне зїле.

Escrigere de concursu

Пентрх постылъ де днвзъцторїх ла шкóла комзвалъ ротъ-нэскъ де рїтылъ гр. orientale дн Сокманї, кы каре свнт днтпре-зпате не лзпгъ саларїылъ анвалъ де 105 фр. мон. а зртъбóреле емоляменте:

a) Кортелъ патъралъ кы гръдїпъ де о жытътате жыгерѣ.

b) Шпъ шаже де клїсѣ (олънїпъ).

c) Шпъ таже де оаре.

d) 15 пзцї де лзміпърї.

e) 20 метрете де гръл.

f) 20 метрете де кыкырыѣ.

g) 10 орці де лешне, дн каре се днкызэокъ ші шкóла.

h) Днтрезындаре де 2 жыгере де лївадъ.

Компедиторїї, карїї дебзескѣ а фї шї капторї, аф де а'ші аштөрне петїціеле провзззте кы документеле печесарїї ла офїціылъ комзней Сокманъ пзпъ дн 28. Febr. 1861.

Богша Монтанъ, дн 7. Februaris 1861.

2—3

Чес. реч. претъръ.

Кырсрїле ла взырѣ дн 26. Februaris к. н. стаѣ ашеа:

Вал. азст. фр. кр.

Галвїні днтперытештї 6 89

Азгсвзыргѣ 145 —

Londonъ 145 —